

Цивільно-правові аспекти реформування законодавства України у галузі трансплантації

Губський О.В., ад'юнкт кафедри цивільно-правових дисциплін навчально-наукового інституту права та психології НАВС

На даний час Україна перебуває в умовах суттєвих перетворень у соціальній, економічній, адміністративно-політичній сферах життя. Втілюється у життя політична реформа, ведуться активні дискусії з приводу внесення змін до Конституції України, вирішуються питання інтеграції до різноманітних міжнародних організацій. Все це свідчить про активний розвиток українського суспільства, демократичні шляхи вирішення проблемних питань, пріоритет законності при здійсненні державного управління. Водночас необхідно зазначити розвиток нових медичних технологій, прагнення людини покращити якість та тривалість життя. Враховуючи універсальний характер права, постало питання про необхідність цивільно-правового забезпечення трансплантації.

Метою нашого дослідження є аналіз діючого законодавства та надання пропозицій щодо розуміння та покращення цивільно-правових аспектів законодавства в сфері трансплантації.

Досягнення сучасної медицини дозволяють у багатьох випадках зберегти життя або поліпшити його якість. При цьому одним з найбільш ефективних і реальних способів досягнення таких результатів є трансплантація (пересадка). Трансплантація як метод лікування низки найтяжчих захворювань людини застосовується саме тоді, коли усунення небезпеки для життя або відновлення здоров'я хворого іншими методами лікування неможливе [6, с. 111].

Таким чином, питання трансплантації і, зокрема, її цивільно-правового регулювання, на сьогоднішній день є найбільш актуальними. Це зумовило цікавість до цих проблем з боку медичних працівників, юристів та науковців, зокрема С.Г. Стеценко[7] та Р.О. Стефанчук [8], .

Законодавчу базу в питаннях трансплантації складають безліч законних та підзаконних нормативно-правових актів, зокрема: Конституція України [1], Цивільний кодекс України [2], Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» від 16 липня 1999 року № 1007-XIV [3], Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року № 2801 XII [4], Накази Міністерства Охорони здоров'я: «Про затвердження нормативно-правових актів з питань трансплантації органів та інших анатомічних матеріалів людині» від 4 травня 2000 р., «Про затвердження нормативно-правових документів з питань трансплантації» від 25 вересня 2000 р., «Про регламентацію трансплантаційної служби України» від 24 травня 2004 р..

Таким чином, комплексний аналіз нормативно-правових актів, що регламентують у даний час трансплантацію в нашій країні, дозволяє констатувати, що у цілому законодавство в сфері трансплантації в Україні склалося, однак зовсім не приділена увага цивільно-правовим аспектам трансплантації.

Так, на сьогоднішній день Законом України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людини» [3] регулюється в основному діяльність, пов'язана з трансплантацією органів, і не враховуються особливості трансплантації тканин і клітин. Також у Законі відсутнє визначення поняття «смерть людини» та правове регулювання цивільно-правової відповідальності за негативні наслідки, спричинені трансплантацією. Крім того, відсутні комплексні механізми забезпечення належної якості трансплантаційної допомоги, належного контролю за застосуванням трансплантації як органів, так і тканин та клітин, а також цивільної відповідальності в даній сфері [5, с. 71]. Також важливою проблемою є забезпечення контролю за якістю трансплантатів, необхідна розробка стандартів та критеріїв їх якості.

Також, на сьогоднішній день існує необхідність більш диференційованого підходу до відповідальності за діяння пов'язані із трансплантацією. Потрібно, чітко і повно сформулювати правові норми здатні безпосередньо впливати на діяльність медичних працівників які будуть засобом забезпечення дотримання цивільно-правових прав і свобод людини у сфері медичного обслуговування, полегшуючи вихід із складних ситуацій і запобігаючи вчиненню злочинів у сфері трансплантації. Умовами виникнення правових відносин між суб'єктами цивільно-правових відносин в сфері трансплантації повинні бути волевиявлення

хворого і згода медичної установи з подальшим укладенням договору щодо надання медичних послуг у вигляді трансплантації.

Отже, щоб вдосконалити діюче законодавство необхідно законодавчо закріпити межі припустимості трансплантації, чітко визначити момент настання смерті й час, із настанням якого можна вилучити трансплантат, установити перелік осіб, котрі можуть бути донорами та реципієнтами, врегулювати відносини між ними та лікарем, установити умови правомірності отримання трансплантата, перелік медичних установ, що можуть здійснювати трансплантацію, а також цивільно-правову відповідальність за порушення законодавства в сфері трансплантації.

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України, 1996. - № 30. – с. 141;
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України, - №№ 40-44. - с.356)
3. Закон України «Про трансплантацію органів та інших анатомічних матеріалів людині» від 16 липня 1999 р. // Відомості Верховної Ради України, 1999. — № 41.- с. 3.
4. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Прийняті 19 листопада 1992 р. // Відомості Верховної Ради України, 1993. – № 4. – с. 19;
5. Красицька Л.В. Цивільно-правове регулювання особистих немайнових прав громадян: Монографія. - Донецьк: Донецький інститут внутрішніх справ МВС України, 2002. – 164 с.
6. Медичне право України : зб. нормативно-правових актів / упоряд. і наук. ред.Н. Б. Болотіна. — К. : Видавничий Дім «Ін Юре», 2001.- 412 с.
7. Стеценко С. Г. Медицинское право: Учебн. / С. Г. Стеценко. - СПб.: Юридический центр Пресс, 2004. - 572 с.
8. Стефанчук Р.О. До питання правової регламентації, здійснення та захисту прав пацієнтів в Україні // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2004. – № 3 (11). – с. 39–44

Шляхи удосконалення профілактики адміністративних правопорушень, вчинених неповнолітніми

Порохня В.В., ад'юнкт кафедри юридичної психології НАВС

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент **Волошина О.В.**

У сучасний період становлення України як демократичної та правової держави досить гостро постає проблема забезпечення прав і свобод людини, особливо дитини, чіткого правового регулювання статусу неповнолітніх, підвищення ефективності заходів, спрямованих на надійне забезпечення їх захисту, підвищення ефективності діяльності державних органів з попередження правопорушень серед цієї категорії осіб. Адже правопорушення вчинені дітьми – це досить важлива проблема українського суспільства. Це не лише кримінологічне питання але й моральне, педагогічне, соціально-психологічне, пов'язане із формуванням життєвої позиції молодих громадян – найбільш важливої категорії населення. Удосконалення системи профілактики дитячої злочинності є нагальною проблемою. Довгий час адміністративні проступки, які вчиняли підлітки, взагалі були віднесені до числа «інших», незважаючи на їх істотну розповсюдженість. Дійсно, у багатьох неповнолітніх правопорушників, з одного боку, відсутні будь-які помітні схильності до протиправної поведінки, але з іншого, тільки протягом 2013 року під час заходів загальної профілактики працівниками підрозділів кримінальної міліції у справах дітей припинено 92 446 адміністративних правопорушень, за якими відносно 83 417 осіб складено адміністративні протоколи, з яких найбільш розповсюдженими є: дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП) – складено 1145 адміністративних протоколів, паління (ст. 175-1 КУпАП) – 10 176 адміністративних протоколів, порушення норм антиалкогольного законодавства (ст. 178 КУпАП) – 6548 адміністративних протоколів, вчинення насильства в сім'ї, невиконання захисного припису або не проходження колекційної програми (ст. 1773-2 КУПАП) – 259 адміністративних протоколів [1]. За даними статистики 2013 року, 716 неповнолітніх вчинили кримінальні правопорушення у стані алкогольного сп'яніння (кожен 9 підліток в Україні). Цей факт свідчить про недотримання підприємцями, які займаються роздрібною торгівлею, вимог законодавства у частині реалізації алкогольної та тютюнової продукції підліткам, що слугує передумовою поширення дитячої деліктності. Адже, найкриміногеннішим віковим періодом є проміжок від 16 до 17 років – у цьому віці підлітками вчиняється до 62 % правопорушень від загальної кількості. І вступаючи до школи вже 60 % дітей мають ті чи інші порушення соматичного та психічного характеру Разом з цим, немає певних обмежень чи виключень в залежності від соціального статусу неповнолітніх злочинців – ними стають як безпритульні, діти-сироти і діти, які залишилися без батьківського піклування (а це – близько 90 тис.), майже